

dellen op ware grootte opgesteld, ten einde, ter plaatse waar de bron zou verrijzen het effect in het stadsbeeld naar behooren te kunnen toetsen!

Men wenschte zekerheid te hebben dat „der Prunnen an diesen Ordt am Siglichsten und wol steen werde!“ . . . en men ging inderdaad niet over één nacht ijs!

Toch is het wel voorgekomen dat men, ondanks alle beraadslagingen en voorzorgen, bij nadere beschouwing de plek niet gelukkig gekozen achtte. Geen nood: men brak alles weer af en trok het geheel elders op want de schoonheid der stad was iets waar een elk warm voor gevoelde, iets dat allen heilig was.

* * *

Tot de oudste bronnen in Zwitserland behooren ongetwijfeld die welke op de Vischmarkt te Bazel staat, dateerend uit 1467, ontworpen door den kunstenaar J a k o b S a r b a c h (geb. 1420 gest. 1494) waarbij hij een typeerend Gothische vormcompositie schiep, sterk aan kerkelijke architectuur herinnerend, beheerscht door het verlangen voor drie, van een afgebroken oudere bron afkomstige heiligenfiguren, een goede en tegen het hemelwater beschermde afdekking te verkrijgen: Maria met het Kind Jezus; Petrus met den sleutel en Johannes met boek en kelk in de hand op consoles staande onder sierlijk geornamenteerde baldakijnen, welke door met engelenfiguren bekroonde zuilen gestut worden. Het geheel, dat uit een veelhoekig bekken oprijst, wordt beëindigd in een driezijdig fiaal met kruisbloem aan den top waarop een engel met vaan. Het draagt in zijn scherp gesneden vormen en feestelijke kleur een opmerkelijk edel karakter, typeerend door de uit Gothiek stammende toren-achtige oplossingen (zie afb 1).

In nog sterkere mate, meer gebondenheid vertoonend en in zekeren zin een klaar inzicht gevend ten opzichte van de gothische vorm-opvattingen, geldt de Fritschi-bron op de wijnmarkt te Luzern als een der fraaiste oude voorbeelden van bronnen-architectuur. Dit werkstuk, waarvan de maker onbekend bleef, dateert uit 1494 (zie afb. 2).

Later heeft zich een vorm ontwikkeld welke gebaseerd werd op zoodanige oplossing dat op een vrij lage, dikke zuil, een figuur werd geplaatst. In sommige gevallen is het voetstuk van ouder datum als het beeld zooals bij de befaamde Wilhelm Tell-bron te Schaffhausen het geval is (afb. 3). Terwijl de bron zelf en de zuil met bijwerk uit 1522 stamt, is de Tell-gestalte met golvenden baard, in zelfbewuste, trotsche houding in de rechterhand den spanboog torsend terwijl de linkerhand het stadswapenschild (waarop een ram is afgebeeld) omvat, van het jaar 1682. Vermoedelijk is de oorspronkelijke figuur onherstelbaar beschadigd geweest waardoor men genoodzaakt was tot hernieuwing van het werkstuk. Ook in enkele andere Zwitserse steden is als volksheld de Tell-figuur het welkom siermotief gebleken.